

OSTATNÉ BIOTICKÉ ČINITELE V LESOCH SLOVENSKA V ROKU 2024

Andrej Gubka ▪ Marcel Dubec

Gubka, A.: Other biotic pest agents in Slovak forests in 2024. APOL, 2025, vol. 6, no. 2, p. 252–256.

Abstract: In 2024, damage caused by other biotic agents in Slovak forests reached 14,737 m³, continuing the increasing trend. The most affected tree species were fir, ash, spruce and beech, with significant regional concentration in the Košice and Prešov regions. The highest volumes were probably linked to complex interactions of insects, fungal pathogens and wildlife damage. Compared to previous years, variability among regions and species increased, reflecting differing stress levels and local stand conditions. The results highlight the growing importance of improved diagnostics and monitoring of less distinct biotic damage agents.

Key words: other biotic pests; game damages

Vykázaný stav za rok 2023

V roku 2024 bolo v lesoch Slovenska v kategórii ostatných biotických škodlivých činiteľov vykázaných spolu 14 737 m³ asanačnej ťažby, čo predstavuje oproti roku 2023 (11,8 tis. m³) aj roku 2022 (7,9 tis. m³) vzostupný trend. Kým v roku 2022 sa škody vyskytovali viac na listnatých drevinách, tak v rokoch 2023 a 2024 sa iné biotické škodlivé činitele objavujú viac na ihličnanoch. V roku 2024 sa objem poškodenia v ihličnatých porastoch významne zvýšil až na 8 952 m³ (v roku 2023 to bolo 6 646 m³). Asanačná ťažba sa v listnatých porastoch v porovnaní s rokom 2023 (5 136 m³) významnejšie nezvýšila, no napriek tomu stúpla na 5 785 m³.

Pri porovnaní asanačnej ťažby v rámci jednotlivých drevín, v roku 2024 jednoznačne dominuje poškodenie jedle s objemom 7 066 m³, čo je výrazne viac ako v roku 2023, kedy bolo takto spracovaných 4 782 m³. Z ihličnatých drevín stojí za zmienku aj poškodenie smreka na úrovni 1 644 m³. Z pomiedzi listnatých drevín je v kategórii asanačnej ťažby pre pôsobenie iných biotických činiteľov často evidovaný jaseň s objemom 3 537 m³, čím potvrdzuje pokračujúce ťažkosti s ochoreniami a škodcami, ktoré sa pri tomto rode vyskytujú už viac rokov. Nasledujú buk (1 607 m³) a dub (413 m³). Z vývoja posledných troch rokov je zrejmé, že jaseň a jedľa patria medzi najcitlivejšie dreviny v tejto kategórii, a to najmä v dôsledku kombinácie premnoženého hmyzu a pôsobenia patogénov, ktoré často pôsobia spoločne.

Z pohľadu krajov (tabuľka 3) sa najvyššie objemy vykázaných škôd sústredili v Košickom kraji, kde evidovaný objem asanačnej ťažby dosiahol 6 129 m³, čo je porovnateľné s rokom 2023, keď bol zaznamenaný objem na úrovni 3 992 m³. Druhý najvyšší objem bol zaevidovaný v Prešovskom kraji (2 126 m³), následne v Trenčianskom (1 583 m³) a Trnavskom kraji (1 126 m³). Najväčší objem asanačnej ťažby bol tradične sústredený len v niekoľkých okresoch. V roku 2024 najviac postihnutý okres Košice-okolie s 5 747 m³, čo potvrdzuje pokračujúcu dominanciu tohto regiónu, kde už v roku 2023 bol zaznamenaný mimoriadne vysoký objem v porovnaní s inými okresmi Slovenska. Výrazné objemy boli zaznamenané aj v okresoch Trnava (1 032 m³), Malacky (1 015 m³) a Komárno (832 m³). V Prešovskom kraji boli najviac postihnuté okresy Humenné (775 m³) a Bardejov (744 m³). Väčšina ostatných okresov vykazuje len minimálne hodnoty, často pod hranicou 100 m³, čo potvrdzuje výraznú koncentráciu týchto škôd do obmedzeného počtu lokalít.

Osobitne by sme chceli poukázať na škody spôsobené zverou, ktoré by teoreticky mali byť nosným prvkom v tejto kategórii, keďže pôsobenie hmyzu alebo húb je možné a aj vhodné vykazovať v iných kategóriách. Pri porovnaní s rokom 2023, kedy pre škody zverou bolo asanovaných 1 336 m³, v roku 2024 to bolo už 2 190 m³. Napriek tomuto nárastu stále považujeme tento údaj za významne podhodnotený v porovnaní s reálnymi škodami, ktoré sa v lesných porastoch vyskytujú. V roku 2024 bolo v lesoch Slovenska v kategórii ostatných biotických škodlivých činiteľov vykázaných spolu 14 737 m³ asanačnej ťažby, čo predstavuje oproti

Tabuľka 1. Objem vykonanej asanačnej ťažby dreva poškodeného ostatnými biotickými činiteľmi v roku 2024 podľa činiteľov

Table 1. Volume of sanitary felling of wood damaged by other biotic factors in 2024 by factors.

Ostatné biotické škodlivé činitele	Dreviny [m ³]		Spolu
	Ihličnaté	Listnaté	
Hlodavce	41	30	71
Iné biotické	8 102	4 374	12 476
Obhryz a lúpanie zverou	809	1 381	2 190
Spolu	8 952	5 785	14 737

roku 2023 (11,8 tis. m³) aj roku 2022 (7,9 tis. m³) vzostupný trend. Kým v roku 2022 sa škody vyskytovali viac na listnatých drevinách, tak v rokoch 2023 a 2024 sa iné biotické škodlivé činitele objavujú viac na ihličnanoch. V roku 2024 sa objem poškodenia v ihličnatých porastoch významne zvýšil až na 8 952 m³ (v roku 2023 to bolo 6 646 m³). Asanačná ťažba sa v listnatých porastoch v porovnaní s rokom 2023 (5 136 m³) významnejšie nezvýšila, no napriek tomu stúpla na 5 785 m³.

Pri porovnaní asanačnej ťažby v rámci jednotlivých drevín, v roku 2024 jednoznačne dominuje poškodenie jedle s objemom 7 066 m³, čo je výrazne viac ako v roku 2023, kedy bolo takto spracovaných 4 782 m³. Z ihličnatých drevín stojí za zmienku aj poškodenie smrek na úrovni 1 644 m³. Z pomedzi listnatých drevín je v kategórii asanačnej ťažby pre pôsobenie iných biotických činiteľov často evidovaný jaseň s objemom 3 537 m³, čím potvrdzuje pokračujúce ťažkosti s ochoreniami a škodcami, ktoré sa pri tomto rode vyskytujú už viac rokov. Nasledujú buk (1 607 m³) a dub (413 m³). Z vývoja posledných troch rokov je zrejmé, že jaseň a jedľa patria medzi najcitlivejšie dreviny v tejto kategórii, a to najmä v dôsledku kombinácie premnoženého hmyzu a pôsobenia patogénov, ktoré často pôsobia spoločne.

Z pohľadu krajov (tabuľka 3) sa najvyššie objemy vykázaných škôd sústredili v Košickom kraji, kde evidovaný objem asanačnej ťažby dosiahol 6 129 m³, čo je porovnateľné s rokom 2023, keď bol zaznamenaný objem na úrovni 3 992 m³. Druhý najvyšší objem bol zaevidovaný v Prešovskom kraji (2 126 m³), následne v Trenčianskom (1 583 m³) a Trnavskom kraji (1 126 m³). Najväčší objem asanačnej ťažby bol tradične sústredený len v niekoľkých okresoch. V roku 2024 najviac postihnutý okres Košice-okolie s 5 747 m³, čo

Tabuľka 2. Objem vykonanej asanačnej ťažby dreva poškodeného ostatnými biotickými činiteľmi v roku 2024 podľa rodov drevín.

Table 2. Volume of sanitary felling of wood damaged by other biotic factors in 2024 by tree genera.

Skupina drevín a rody drevín	Asanačná vykonaná ťažba [m ³]
Listnaté	5 785
Agát	46
Brest	28
Breza	1
Buk	1 607
Čerešňa	1
Dub	413
Hrab	35
Jaseň	3 537
Javor	41
Jelša	1
Topoľ	70
Vrba	5
Ihličnaté	8 952
Borovica	215
Jedľa	7 066
Smrek	1 644
Smrekovec	27
Spolu	14 737

potvrzuje pokračujúcu dominanciu tohto regiónu, kde už v roku 2023 bol zaznamenaný mimoriadne vysoký objem v porovnaní s inými okresmi Slovenska. Výrazné objemy boli zaznamenané aj v okresoch Trnava (1 032 m³), Malacky (1 015 m³) a Komárno (832 m³). V Prešovskom kraji boli najviac postihnuté okresy Humenné (775 m³) a Bardejov (744 m³). Väčšina ostatných okresov vykazuje len minimálne hodnoty, často pod hranicou 100 m³, čo potvrdzuje výraznú koncentráciu týchto škôd do obmedzeného počtu lokalít.

Osobitne by sme chceli poukázať na škody spôsobené zverou, ktoré by teoreticky mali byť nosným prvkom v tejto kategórii, keďže pôsobenie hmyzu alebo húb je možné a aj vhodné vykazovať v iných kategóriách. Pri porovnaní s rokom 2023, kedy pre škody zverou bolo asanovaných 1 336 m³, v roku 2024 to bolo už 2 190 m³. Napriek tomuto nárastu stále považujeme tento údaj za významne podhodnotený v porovnaní s reálnymi škodami, ktoré sa v lesných porastoch vyskytujú.

Vývoj znázornený na grafoch dokumentu ukazuje, že po dlhodobom poklese do roku 2022 nastalo v posledných dvoch rokoch opätovné zvyšovanie objemu poškodenia. Tento trend možno pripísať jednak zhoršujúcemu sa zdravotnému stavu jednotlivých drevín, najmä jaseňov a jedle, a jednak aj tomu, že do kategórie ostatných biotických činiteľov sa pravdepodobne čoraz častejšie dostávajú škody spôsobené komplexom viacerých škodcov, ktoré nie je možné presne určiť.

Tabuľka 3. Objem vykonanej asanačnej ťažby dreva poškodeného ostatnými biotickými činiteľmi v roku 2024 podľa krajov.
Table 3. Volume of sanitary felling of wood damaged by other biotic factors in 2024 by region.

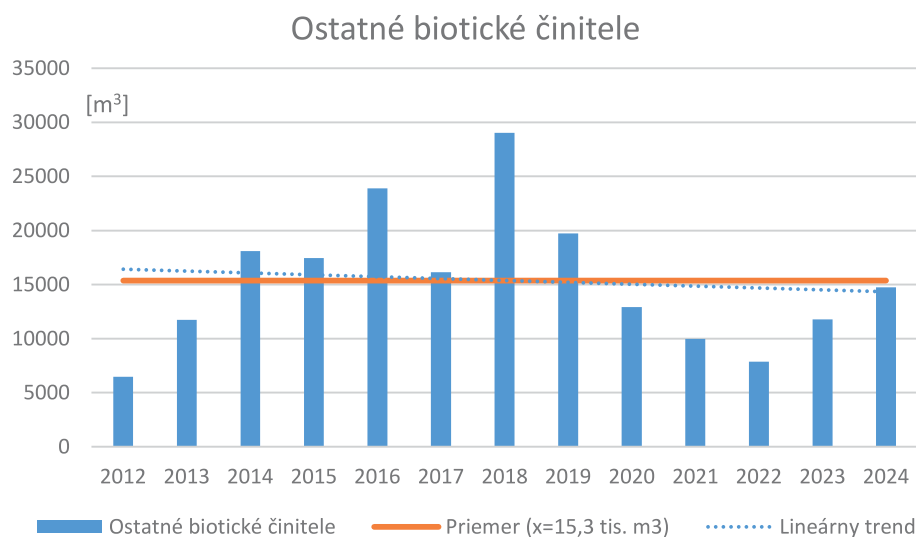
Kraj	Asanačná vykonaná ťažba [m ³]		
	Ihličnatá	Listnatá	Spolu
Banskobystrický	573	623	1 196
Bratislavský	1	1 015	1 016
Košický	5 937	192	6 129
Nitriansky	0	885	885
Prešovský	1 560	566	2 126
Trenčiansky	121	1 462	1 583
Trnavský	96	1 030	1 126
Žilinský	664	12	676
Spolu	8 952	5 785	14 737

Tabuľka 4. Objem vykonanej asanačnej ťažby dreva poškodeného ostatnými biotickými činiteľmi v roku 2024 podľa okresov.

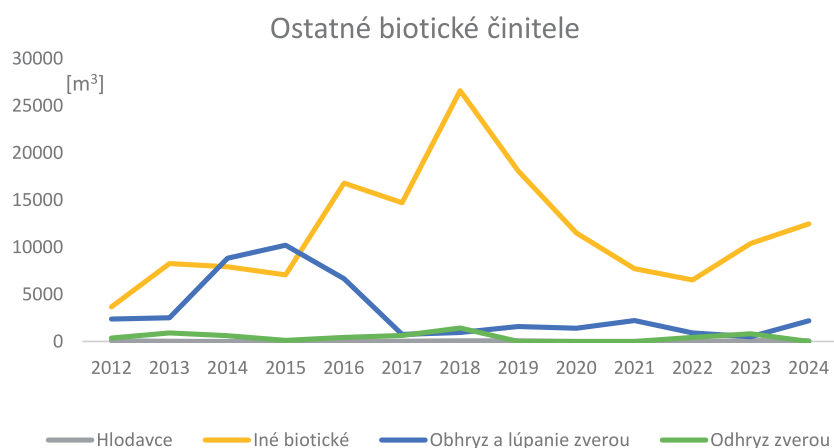
Table 4. Volume of sanitary felling of wood damaged by other biotic factors in 2024 by districts.

Okres	Asanačná vykonaná ťažba [m ³]		
	Ihličnatá	Listnatá	Spolu
Košice-okolie	5 723	24	5 747
Trnava	2	1 030	1 032
Malacky	0	1 015	1 015
Komárno	0	832	832
Humenné	739	36	775
Bardejov	633	111	744
Prievidza	0	694	694
Bánovce nad Bebravou	4	662	666
Zvolen	432	192	624
Turčianske Teplice	455	0	455
Žiar nad Hronom	0	302	302
Svidník	60	234	294
Spišská Nová Ves	195	0	195
Stará Ľubovňa	14	166	180
Michalovce	2	168	170
Partizánske	78	52	130
Tvrdošín	113	4	117

Okres	Asanačná vykonaná ťažba [m ³]		
	Ihličnatá	Listnatá	Spolu
Brezno	100	0	100
Senica	94	0	94
Banská Štiavnica	12	79	91
Púchov	39	24	63
Čadca	58	1	59
Nové Zámky	0	51	51
Sabinov	48	0	48
Námestovo	30	5	35
Kežmarok	34	0	34
Lučenec	0	30	30
Ilava	0	30	30
Banská Bystrica	29	0	29
Poprad	24	2	26
Rožňava	17	0	17
Stropkov	0	12	12
Rimavská Sobota	0	11	11
Detva	0	8	8
Žilina	8	0	8
Prešov	0	5	5
Levoča	4	0	4
Snina	4	0	4
Topoľčany	0	2	2
Bytča	0	2	2
Revúca	0	1	1
Pezinok	1	0	1
Spolu	8 952	5 785	14 737

Obrázok 1. Vývoj poškodenia lesných porastov ostatnými biotickými činiteľmi.
Figure 1. Development of damage in forest stands by other biotic pests.

Obrázok 2. Vývoj poškodenia lesných porastov ostatnými biotickými činiteľmi podľa jednotlivých skupín.
Figure 2. Development of damage in forest stands by certain groups of other biotic pests.

Prognóza vývoja ostatných biotických činiteľov

Pripraviť prognózu pre kategóriu ostatných biotických škodlivých činiteľov je mimoriadne náročná úloha. Vstupuje sem veľa ťažko predvídateľných faktorov ako je meniaci sa klíma a extrémny počasie, ktoré môžu spôsobiť aktivizáciu aj doteraz relatívne hospodársky nevýznamného druhu. Takýmto príkladom môže byť lykožrút bukový, ktorý sa v bukových lesoch objavuje čoraz častejšie a je predpoklad, že ním napadnuté buky mohli byť zaradené aj do tejto kategórie. V prípade evidencie poškodenia jaseňa tu pravdepodobne funguje komplex faktorov, kedy na jednom strome pôsobí podpňovka, *Hymenoscyphus fraxineus*, prípadne aj podkôrný hmyz. Keďže hospodár má v takomto prípade problém určiť primárneho škodcu, eviduje asanačnú ťažbu v tejto kategórii. Podobný problém môže pôsobiť aj pri evidencii jedle, kde sú stromy stresované suchom, podkôrnym hmyzom, podpňovkou prípadne aj parazitickými rastlinami ako je imelo biele. V neposlednom rade je táto kategória významne ovplyvnená aj ochotou vykazovať škody spôsobené raticovou zverou. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a trendy vývoja v porovnaní s predchádzajúcim rokom, očakávame pokračujúci rast asanačnej ťažby v kategórii ostatných biotických škodlivých činiteľov.

Podakovanie

Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-21-0131, APVV-22-0399, APVV-22-0545 a APVV-23-0156 financovaných agentúrou APVV a projektu "PROMOLES" – projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301). Táto publikácia vznikla aj vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Centrum excelentnosti lesnícko-drevárskeho komplexu LignoSilva; (kód ITMS: 313011S735) spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Štúdiá bola financovaná Európskou komisiou v rámci projektu LignoSilva [Grant Agreement #101059552] v rámci akcie Horizon Europe Teaming for Excellence.

ADRESA

Ing. Andrej Gubka, PhD.
 Národné lesnícke centrum – Sekcia pre vedu a výskum
 Lesnícka ochranárska služba
 Lesnícka 11
 SK–969 01 Banská Štiavnica
 e-mail: andrej.gubka@nlcsk.org